

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul Temelli Mesleki Gelişim Programına Yönelik Görüşleri: İzmir İli Örneği¹

Opinions of Social Studies Teachers on School-based Professional Development Program: İzmir Province Sample

Sayfa | 1929

Aslı AVCI AKÇALI , Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, asli.avci@deu.edu.tr

Ali ÖZLÜ , Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı, ozlu81@gmail.com

Geliş tarihi - Received: 31 Temmuz 2024
Kabul tarihi - Accepted: 20 Ağustos 2024
Yayın tarihi - Published: 28 Ağustos 2024

¹ Bu makale 1. yazar danışmanlığında 2. yazar tarafından hazırlanan ve DEU Eğitim Bilimler Enstitüsü tarafından 17.04.2024 tarihinde kabul edilen yüksek lisans tezine dayalı olarak oluşturulmuştur.
Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1929-1947.
DOI. 10.51460/baebd.1525067

Öz. Öğretmenlerin mesleki gelişim programlarına katılımı, eğitim sistemlerinin sürekli iyileştirilmesi ve öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmelerine olanak tanıyan önemli bir unsurdur. Mesleki gelişim, öğretmenlerin pedagojik bilgi ve becerilerini güçlendirmelerini, yeni öğretim metotlarına ve teknolojik gelişmelere ayak uydurmalarını sağlamaktadır. Ancak bu programların etkisinin ortaya konulması ve geliştirilebilmeleri noktasında öğretmenlerin programlara dair bakış açılarının belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programlarına yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine dayanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ilinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Bu doğrultuda çalışma grubunda 24 sosyal bilgiler öğretmeni yer almıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenler okul temelli mesleki gelişim programlarına yönelik olumlu yönde görüşlerini belirtmişlerdir. Okul temelli mesleki gelişim programının öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesinde, mesleki gelişime katkı sağlamada, kurum ve mesleki aidiyet gelişiminde, meslektaş etkileşiminde ve çevre ile etkileşimde olumlu etkileri ve katkıları olduğu ifade edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda öğretmen katılımını artırmak için farkındalık oluşturulması, programın esnekliğinin artırılması, eğitici kapasitesinin geliştirilmesi, öğrenci başarısı ve eğitim kalitesinin izlenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğretmen Eğitimi, Okul Temelli Mesleki Gelişim Programı, İzmir.

Abstract. The participation of teachers in professional development programs is a crucial element that allows for the continuous improvement of education systems and enables students to learn more effectively. Professional development helps teachers strengthen their pedagogical knowledge and skills, adapt to new teaching methods, and keep up with technological advancements. However, it is important to understand teachers' perspectives on these programs to assess their impact and enhance them. In this context, the research aims to examine the views of social studies teachers on school-based professional development programs. The study group consists of social studies teachers working in the province of İzmir. The purposive sampling method, specifically the criterion sampling method, was employed to determine the study group, which included 24 social studies teachers. The research design is based on the phenomenology design, a qualitative research pattern. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as the data collection tool. According to the findings of the research, teachers expressed positive views on school-based professional development programs. The program was acknowledged for its positive effects and contributions in meeting students' learning needs, contributing to professional development, fostering institutional and professional belonging, enhancing interaction among colleagues, and interacting with the environment. As a result of the research, recommendations were made to increase teacher participation, including creating awareness, increasing program flexibility, improving educational capacity, and monitoring student success and education quality.

Keywords: Social Studies, Teacher Education, School-Based Professional Development Program, İzmir.

Extended Abstract

Introduction. Teachers' ability to develop students' cognitive, affective and kinesthetic skills is closely related to their own professional competencies. Teacher competencies refer to the general knowledge, skills and attitudes that teachers should possess in order to fulfill their profession effectively and efficiently (MoNE, 2006).

In Turkey today, in-service training of teachers is carried out under the responsibility and coordination of the General Directorate of Teacher Training and Development of the Ministry of National Education. The main planning of in-service teacher training is carried out at the level of the Ministry of National Education and provincial directorates. In recent years, in-service trainings for teachers have been organized not only at the central or provincial level, but also at the school level. One of the trainings in this context is the School-Based Professional Development Program (SBPDP). This model guides teachers in creating their own professional development processes, preparing, implementing and monitoring their professional development plans. It also contributes to the creation of effective learning and teaching environments through these processes. Since 2010 (Yüksel & Adıgüzel, 2012), school-based activities have been carried out every year with the current SBPDP, which is one of the initiatives carried out at the ministry level for the development of all subject teachers. The field-based evaluation of the activities carried out in this context by the participants is important in terms of both measuring the effectiveness of the program and providing ideas for the development of such activities. When the literature is examined, it is seen that there are limited number of studies conducted in this context. This study, which was conducted on the example of Izmir province, is expected to reveal the attitudes of social studies teachers towards SBPDP, their experiences about SBPDP.

Method. This study, which examines the views of social studies teachers on this program in line with their experiences with SBPDP conforms to the phenomenological design in terms of its purpose. The research was carried out with 24 social studies teachers working in public secondary schools affiliated to the Ministry of National Education in Izmir Province in the 2022-2023 academic year. Criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the participants. The criterion sought in determining the study group of this research was participation in SBPDP (based on the teachers' statements about their participation). Interview method was used to collect data in the qualitative research. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the study, and the data obtained in one-to-one interviews were written, recorded and analyzed by the researcher. Content analysis method was used to analyze the data in the study. The data obtained as a result of the analysis were presented in the form of tables, explained and selected responses of the participants were presented as examples.

Results. The results of the study reveal that social studies teachers have positive views towards SBPDP. Teachers stated that the SBPDP contributed positively to students' learning needs, professional development, institutional belonging, collegial interaction, and interaction with the environment. These results are in line with the findings of studies in the literature. Teachers emphasized that the program improved students' effective learning, active participation and diverse thinking skills, increased their professional competencies and strengthened communication among colleagues. In

addition, it was stated that the SBPDP increased commitment to institutional values and strengthened awareness of duty and responsibility. Among the suggestions of the participants, increasing the number of seminars and conducting needs analyses came to the fore. These results provide important clues for making SBPDP, which contributes to the professional development of social studies teachers, more effective and customized. However, it is also among the findings that SBPDP should be improved in terms of its applicability.

Discussion and Conclusion. In line with the results of the research, it can be suggested to raise awareness at the school level in order to increase teachers' participation in the SBPDP. Teachers can be better informed about the potential benefits of the program, its aims, how it works and especially its flexibility. Teachers can be encouraged to create personalized development plans in line with their professional goals. This would enable teachers to focus on training and development opportunities that meet their needs and interests. Incentives or reward systems can be developed to motivate and support teachers participating in the program. The competence and quality of the teaching staff can be improved to ensure that teachers get the most out of the program. Workshops could be organized focusing on trainers' pedagogical approaches, effective communication skills and their ability to guide teachers. Focus on dissemination efforts to ensure the sustainability of the program and support its reach to a wider audience. This can facilitate the expansion of the program to other provinces or regions. Moreover in cooperation with faculties of education, joint projects can be developed to more comprehensively research and evaluate the impact and long-term results of the program on a field basis. With the results obtained, initiatives can be taken to systematically continue the field-based trainings to be developed in cooperation with the faculties. Student achievement data and educational quality indicators can be used to evaluate the effects of the program on student achievement and overall educational quality. In this direction, arrangements can be made regarding program implementations.

Giriş

Toplumların sosyal, kültürel, ekonomik ve diğer yönlerden gelişmesi ve ilerlemesi, temelde nitelikli bir eğitim sistemine dayanmaktadır. Eğitim sisteminin taşıyıcıları olarak öğretmenler ise sistemin en kritik parçalarını oluştururlar. Eğitim etkinliklerini yönlendiren rolleri nedeniyle öğretmenlerin önemi büyüktür (Uğurlu & Polat, 2011). Bu meslek toplumun da temel taşlarından biri olarak kabul edilir; çünkü öğretmenler geleceğin liderlerini, bilim insanlarını, sanatçıları ve aktif vatandaşlarını yetiştirme görevini üstlenirler. Böylece öğretmenlik kültürel, sosyal ve ekonomik ilerlemenin temelini atmada hayati bir rol üstlenir (Hoşgörür, Kılıç & Dündar, 2002).

Öğretmenlerin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel anlamdaki tüm becerilerini geliştirebilmesi ise temelde kendi mesleki yeterlikleri ile yakından ilişkili bir durumdur. Mesleki yeterlik, genel olarak, bireylerin bir mesleği başarıyla icra edebilmeleri için gereken temel bilgi, beceri, nitelik, tavır, değer ve tutumların en düşük kabul edilebilir seviyesini ifade eden bir normlar bütünüdür (DeakinCrick, 2008). Öğretmenlik mesleğine yönelik literatürde ise öğretmen yeterlikleri, öğretmenlerin etkili ve verimli bir şekilde mesleklerini yerine getirebilmeleri için sahip olmaları gereken genel bilgi, beceri ve tutumları yansıtır (MEB, 2006). Öğretmenlik yeterlikleri öğretmenlerin konu alanı ve pedagojik bilgilerini, bilişsel ve pratik becerilerini, eğilimlerini (motivasyon, tutum, görüş, değer, vb.) içerir (European Commission, 2013; OECD, 2009; Rychen & Salganik, 2003).

Öğretmenlik mesleğinin kalitesini artırmak, öğretmenlerin yeterliklerini belirlemek, bu yeterlikleri sürekli olarak geliştirmek, mesleki alanlarını tanımlamak ve yeterlikleri öğretmenlere kazandırmakla mümkündür (MEB, 2006). Öğretmenler, zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal potansiyellerini en etkili şekilde, bilgi, beceri ve niteliklerini en üst seviyede kullanabilmek ve kendilerini sürekli güncelleyerek bilgi ve beceri birikimlerini tazelemek için gereken yeteneklere sahip olmalıdır. Düzenli, kapsamlı ve uygulanabilir bir şekilde tasarlanmış öğretmenlik yeterlikleri, eğitimin temel taşlarından biri olan öğretmenin statüsünü yükseltmeye, görevlerini net bir şekilde belirlemeye, bireysel ve mesleki gelişim için net hedefler koymaya katkı sağlayacaktır (MEB, 2008).

Türkiye'de günümüzde öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri, MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu ve koordinasyonu ile gerçekleştirilmektedir. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne, öğretmen niteliklerinin ve yeterliklerinin belirlenip geliştirilmesi, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim sağlama ya da düzenleme, kurslar ve benzeri etkinlikler gerçekleştirme gibi görevler verilmiştir. Bu görevler doğrultusunda Genel Müdürlük, öğretmenlik mesleği yeterliklerinin hazırlanıp geliştirilmesi, öğretmenlerin kariyer geliştirme süreçleri, iş performans değerlendirme, aday öğretmenlik süreçleri gibi çeşitli konularda çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yaparak öğretmen yetiştirme alanında ilişkileri geliştirmektedir (YÖK, 2018).

Hizmet içi öğretmenlerin eğitimlerinin temel planlaması ise Millî Eğitim Bakanlığı ve il müdürlükleri düzeyinde gerçekleştirilir. MEB Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği'ne göre, merkezi yıllık hizmet içi eğitim planları, yönetici ve müfettiş raporları ile çeşitli araştırmaların sonuçları göz önünde bulundurularak, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp makam Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1929-1947.*
DOI. 10.51460/baebd.1525067

onayıyla uygulamaya konulur. İl düzeyinde hizmet içi eğitim planları ise milli eğitim müdürlükleri tarafından yerel ihtiyaçlar gözetilerek hazırlanıp valilik onayıyla uygulanır. Uygulamada, il düzeyinde hizmet içi eğitim planlarının hazırlanmasında Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü rehberlik ve destek sağlamakta, planların uygulanmasını takip etmektedir (Coşkun, 2022).

Sayfa | 1934

Son yıllarda, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler sadece merkezi veya il düzeyinde değil, aynı zamanda okul bazında da düzenlenmeye başlanmıştır. Bu bağlamdaki eğitimlerden biri Okul Temelli Mesleki Gelişim Programı (OTMGP)'dir. Okul Temelli Mesleki Gelişim (OTMG) Modeli öğretmenlerin mesleki yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan ve Türk Eğitim Sistemi'nde yeni bir yaklaşım olarak öne çıkan bir kavramdır (MEB, 2007). Bu model, öğretmenlere kendi mesleki gelişim süreçlerini oluşturma, mesleki gelişim planlarını hazırlama, uygulama ve izleme konularında rehberlik etmektedir. Ayrıca, bu süreçler aracılığıyla etkili öğrenme ve öğretme ortamlarının oluşturulmasına da katkı sağlamaktadır.

OTMG Modeli ile öğretmenler öz değerlendirmeleri ile bireysel ve mesleki gelişim planlarını tasarlar, planlama aşamasında farklı araçlar kullanmak suretiyle gelişim ihtiyaçlarını belirler ve buna yönelik planlar oluşturur, hangi yeterlik alanlarında daha fazla gelişime ihtiyaç duyduklarını belirler; okul yöneticisiyle görüşmeler yaparak gelişim planlarını paylaşır, çalışmalarını değerlendirir ve eksiklikleri belirler; okul yöneticisince onay verilmesinin ardından planlarını uygulamaya başlar ve gelişimleri doğrultusunda etkinlikleri gerçekleştirirler. Gelişim sürecinin tamamlanmasıyla öğretmenler, yaptıkları çalışmaları raporlayarak okul yöneticisine sunarlar. Planı tamamlayan öğretmenler, gereksinim duydukları yeni yeterlik alanlarına yönelik çalışmaları planlayarak süreci tekrarlar ve bu şekilde sürekli bir gelişim döngüsü oluştururlar (MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, 2010). OTMG, öğretmenleri kendilerinin ve de okulunun gelişmesinden sorumlu tutar. Bu model, öğretmenlerin kaynak ve zaman ayırarak, araç-gereç geliştirerek, tecrübelerini meslektaşlarıyla paylaşarak ve gereksinim hissettikleri konularda çevrenin olanaklarını kullanarak okul çevresiyle bütünleşmesini destekler. Öğretmenler arasında iş birliği ve ortak öğrenme vurgusuyla, fikir alışverişi ve başarılı uygulamaların paylaşılması, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini önemli ölçüde zenginleştirir.

Tüm branş öğretmenlerinin gelişimine yönelik olarak bakanlık düzeyinde gerçekleştirilen girişimlerden biri olan güncel OTMGP ile 2010 yılından itibaren (Yüksel & Adıgüzel, 2012) her yıl okul bazında faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetlerin katılımcıları tarafından alan bazında değerlendirilmesi ise hem programın etkililiğinin ölçülebilmesi hem de bu tür faaliyetlerin geliştirilebilmesine yönelik fikir sunulabilmesi açısından önem taşımaktadır. Literatür incelendiğinde bu bağlamda yapılmış sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Çetintürk ve Yücel Toy (2021) OTMG'ye yönelik olarak ilkökuller ile ortaokul öğretmen ve yöneticilerinin görüşlerini incelemişlerdir. Deniz vd. (2017) öğretmenlerin okul temelli mesleki gelişimde okul ortamlarını yerelleştirme kapsamında değerlendirmelerini amaçlamıştır. Yüksel ve Adıgüzel (2012) ile Demirkol (2010) ilköğretim öğretmenlerinin OTMG modeline ilişkin görüşlerini incelemişlerdir. Kösterelioğlu ve Kösterelioğlu (2008) okullarda öğrenen örgüt kültürü oluşturmaya OTMG çalışmalarının katkısını, Kaya ve Kartallıoğlu (2010) OTMG modeline yönelik koordinatör görüşlerini incelemişlerdir. Bu araştırmalardan farklı

olarak mevcut araştırma OTGMP'yi sosyal bilgiler öğretmenlerinin bakış açısıyla değerlendiren nitel bir çalışma olması bakımından diğerlerinden farklılık göstermektedir.

İzmir ili örneği üzerinden yürütülen bu araştırmanın, sosyal bilgiler öğretmenlerinin OTMGP'ye yönelik tutumlarının, deneyimlerinin ve beklentilerinin anlaşılmasına yardımcı olması beklenmektedir. Araştırmanın sonuçları, OTMGP'nin etkisini ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin profesyonel gelişimine olan katkısını aydınlatmada önemli bir yol haritası sunacaktır. Öğretmenlerin mevcut programa dair değerlendirmelerinin gelecekteki mesleki gelişim programlarının tasarımında ve uygulanmasında rehberlik etmesi beklenmektedir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sürekli eğitim ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilecek özelleştirilmiş ve etkili programlar geliştirilmesine, hizmet içi sosyal bilgiler öğretmeni eğitiminin şekillendirilmesine yönelik çıkarımlarda da bulunulabileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın problemi "Sosyal bilgiler öğretmenlerinin OTMGP'ye yönelik değerlendirmeleri nasıldır?" şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin;

1. OTMGP kapsamında aldıkları eğitimlerin türleri nelerdir?
2. OTMGP'nin öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesine etkisi konusundaki görüşleri nelerdir?
3. OTMGP'nin mesleki gelişimlerine etkisi konusundaki görüşleri nelerdir?
4. OTMGP'nin kurum ve mesleki aidiyetlerine etkisi konusundaki görüşleri nelerdir?
5. OTMGP'nin meslektaşlarıyla etkileşimlerine etkisi konusundaki görüşleri nelerdir?
6. OTMGP'nin okulun çevre ile etkileşimine etkisi konusundaki görüşleri nelerdir?
7. OTMGP'nin geliştirilmesine yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma deseni

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim deseninde gerçekleştirilmiştir. Olgubilim araştırmaları, bir olgunun (olay, kavram, deneyim, algı vb.) birey yaşamında ne anlama geldiğini tespit etmeyi amaçlar (Yıldırım & Şimşek, 2016) ve bu araştırmalarda kişisel tecrübelerin ortaklık gösteren anlamları tartışılır (Creswell, 2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programlarına yönelik deneyimleri doğrultusunda söz konusu programa yönelik görüşlerinin incelendiği bu çalışma da amacı itibarıyla olgubilim desenine uygunluk göstermektedir.

Araştırmanın çalışma grubu

Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma İzmir ilinde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ortaokullarında görev yapmakta olan 24 sosyal bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yer alan öğretmenler İzmir ilinin farklı ilçelerinde görev yapmaktadır. Söz konusu ilçeler seçkisiz bir şekilde belirlenmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1929-1947.*

DOI. 10.51460/baebd.1525067

örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Ölçüt örnekleme örneklemin problemi ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde aranan ölçüt mesleki eğitim programına katılım durumudur (Öğretmenlerin katılım durumlarına dair beyanları temel alınmıştır). Bu programa katılan öğretmenler arasında gönüllülük esasıyla belirlenen 24 öğretmen çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Katılımcıların 15'i kadın, 9'u erkektir. Araştırmada yer alan öğretmenlerin yalnızca biri yüksek lisans, diğerleri ise lisans mezunudur. En düşük kıdeme sahip öğretmen 8 yıldır mesleğini icra ederken, en yüksek kıdeme sahip öğretmen 33 yıldır görev yapmaktadır. OTMGP ile ilgili alınan kurs sayılarına bakıldığında ise 12 öğretmenin 5 ve üzeri, 4 öğretmenin 3, 4 öğretmenin 2, 4 öğretmenin ise 1 kurs aldığı tespit edilmiştir.

Veri toplama süreci

Nitel yaklaşımla gerçekleştirilen araştırmada verilerin toplanmasında görüşme yöntemi kullanılmıştır. Birçok araştırmacı tarafından eğitim araştırmalarında veri elde etmenin en önemli yöntemlerinden biri olarak görülen görüşme (Yıldırım & Şimşek, 2016) kişilerin bir konu hakkında ne düşündüklerini veya ne hissettiklerini öğrenmeyi sağlayan, etkili bir yöntemdir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, birebir olarak yapılan görüşmelerde elde edilen veriler araştırmacı tarafından yazılıp kayıt altına alınmış ve analiz edilmiştir.

Görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Konu ile ilgili literatür taraması akabinde soru havuzu oluşturulmuştur. Üç farklı uzmanın görüşleri neticesinde görüşme formu taslağı meydana getirilmiştir. Ardından bir sosyal bilgiler öğretmeni ile pilot bir uygulama yapılmış ve sonrasında forma son şekli verilmiştir. Araştırma uygulamalarının etik açıdan uygunluğu Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun E-87347630-659-469411 sayılı kararı doğrultusunda belirlenmiştir.

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizinin amacı konu hakkında nesnel, ölçülebilir ve doğrulanabilir bilgilere ulaşmaktır. Bu yöntem, dokümanlar, metinler ve diğer çeşitli materyaller üzerinde belli kurallar dâhilinde (örnekleme, kodlama, kategorilendirme vb.) sistematik bir analiz gerçekleştirmeyi hedefler (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu analiz, araştırmacılara belirli konularda anlam çıkarmak, desenleri tanımlamak veya belirli temaları belirlemek gibi amaçlara ulaşmalarında yardımcı olur. Bu çalışmada verilerin analizi verilerin kodlanması, kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada gerçekleştirilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırmanın geçerlik çalışmasında elde edilen bulguların doğruluğunun kontrolü ve verilerin tarafsız biçimde değerlendirilmesi için uzman incelemesine başvurulmuştur. Bu bağlamda araştırmacı Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1929-1947.*
DOI. 10.51460/baebd.1525067

kodlamaları gerçekleştirdikten sonra bir başka uzman tarafından da kodlama gerçekleştirilmiş ve aradaki uyum ölçülmüştür. Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) uyum yüzdesi formülü " $P=[Na/(Na+ Nd) \times 100]$ " kullanılarak 0.91 şeklinde hesaplanmıştır. Ayrıca bulgular ele alınırken doğrudan alıntılara da yer verilerek geçerlik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen veriler tablolar biçiminde sunulmuş, açıklanmış ve katılımcıların verdiği yanıtlar arasından seçilenler örnek olarak sunulmuştur.

Bulgular

Öğretmenlerin OTMGP kapsamında aldıkları eğitimler

Çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerine ilk olarak OTMGP bağlamında almış oldukları eğitimler sorulmuştur. Bu bağlamda elde edilen veriler Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1.

Katılımcıların aldıkları eğitimlere dair bilgiler

Temalar	Frekans	Yüzde
Mesleki bilginin gelişimine yönelik eğitimler	16	66,67
Yeni öğretim yöntem ve tekniklerine dair eğitimler	9	37,50
Kişisel gelişime yönelik eğitimler	9	37,50
Teknolojik yeterliliği artırmaya yönelik eğitimler	8	33,33
İş sağlığı ve güvenliğine yönelik eğitimler	7	29,17
Yönetimsel becerilerin gelişimine yönelik eğitimler	6	25,00
Hijyen ve sağlık eğitimleri	5	20,83
Afet ve ilkyardım eğitimleri	3	12,50
Çevre Eğitimleri	2	8,33

Tablo 1'de yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak etkili sınıf yönetimi gibi öğretmenlik mesleği yeterliliklerinin gelişimine yönelik eğitimleri aldıkları görülmektedir. Bununla birlikte yeni öğretim yöntem ve tekniklerine dair eğitimler ile teknolojik yeterliliği artırmaya yönelik eğitimlere katılmayı da sıklıkla tercih ettikleri anlaşılmıştır. Ayrıca yönetimsel beceriler ile kişisel gelişime yönelik eğitimler de sıkça katılım gösterilen eğitimler arasında yer almaktadır.

OTMGP'nin öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesine etkisi konusunda elde edilen bulgular

Görüşmeler sırasında öğretmenlere uygulanmakta olan OTMGP'nin öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesine etkilerinin ne olduğu sorulmuştur. Bu bağlamda elde edilen veriler Tablo 2'te sunulmuştur:

Tablo 2.

OTMGP'nin öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesine etkisi konusundaki görüşler

Temalar	Frekans	Yüzde
Etkili öğrenme	13	54,17
Aktif katılım	7	29,17
Beceri gelişimi	6	25,00
Özgüven gelişimi	5	20,83
Öğrencinin kendini değerlendirebilmesi	5	20,83
Teknoloji kullanım yeterliliğinin gelişimi	3	12,50
Yeniliklere uyum sağlama	2	8,33
Öğrenci başarısının artması	2	8,33
Öğrenciye zengin içerik sunulması	1	4,17
Öğrencinin dikkat düzeyinin artması	1	4,17
Öğrenciye geri bildirim sağlanması	1	4,17

*Not: Bazı katılımcılar birden fazla tema ile ilgili yanıt vermiştir.

Tablo 2'de yer alan verilerden anlaşılacağı üzere öğretmenler OTMGP'ye katılmalarının öğrencilerin öğrenme ihtiyaçları üzerinde olumlu etkileri olduğu yönünde görüşe sahiptirler. Bu bağlamda öğrenciler açısından en çok etkili öğrenmenin gerçekleşebilmesine etki ettiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin derse daha aktif katılım sağladıkları ve özgüvenlerinin geliştiği yönünde görüşler belirtilmiştir. Öğretmenler aldıkları eğitimlerin öğrencilerin beceri gelişimine katkısı açısından iletişim becerilerinde, analitik ve yaratıcı düşünme becerilerinde ve araştırmacılık kabiliyetlerinde gelişim görüldüğünü ifade etmişlerdir. Konu bağlamında öğretmenler şu ifadeleri kullanmıştır:

Ö11: "Bu program ile etkili öğrenme ve öğretme ortamı oluşturularak öğrencinin derse aktif olarak katılımı sağlanmakta, öğrenme sürecinin değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Bu durum öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesi üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır."

Ö8: "Öğrencilerin dikkatleri arttı...öğrencilerin analitik düşünceleri gelişti."

OTMGP'nin katılımcıların mesleki gelişimine etkisi konusunda elde edilen bulgular

Öğretmenlere uygulanmakta olan OTMGP'nin mesleki gelişimlerine etkisinin ne olduğu sorusu da yöneltilmiştir. Bu doğrultudaki görüşler ve dağılımları Tablo 3'te görülmektedir:

Tablo 3.

OTMGP'nin mesleki gelişime etkisi konusundaki görüşler

Temalar	Frekans	Yüzde
Mesleki verimin artışı	9	37,50
Teknoloji kullanımı yetkinliğinin artması	6	25,00
Yeni yöntem ve teknikleri kullanma yeterliğinin artması	5	20,83
Mesleki motivasyonun artması	3	12,50
Etkin olma (derste)	3	12,50
Kişisel gelişim	3	12,50

Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1929-1947.*

DOI. 10.51460/baebd.1525067

Ölçme-değerlendirme becerilerinin gelişimi	3	12,50
Öğrenciyle empati kurma becerisinin gelişmesi	2	8,33
Grup çalışması becerilerinin gelişimi	2	8,33
İşyeri güvenliğini sağlama	1	4,17
Ders veriminin artışı	1	4,17
Öğrenci davranışlarını gözlemleme becerisinin gelişimi	1	4,17
Mesleki ihtiyaçları daha kolay analiz edebilme becerisinin gelişimi	1	4,17

***Not:** Bazı katılımcılar birden fazla tema ile ilgili yanıt vermiştir.

Tablo 3'te yer alan veriler incelendiğinde OTMGP'nin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine olumlu yönde etki ettiği görülmektedir. Öğretmenler mesleki verimlerinin arttığı, teknoloji kullanımı açısından daha yetkin hale geldikleri ve yeni yöntem ve teknikleri benimsedikleri yönünde fikirlerini beyan etmişlerdir. Bununla birlikte mesleki motivasyonlarının arttığı, derste daha etkin oldukları ve kişisel gelişimlerine olumlu bir katkısı olduğu da öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Konu ile ilgili bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö6: "...yeni yaklaşımları öğrenmemizi sağladı. Kendimi ve bilgilerimi güncellemek benim ders işleme motivasyonumu arttırdı. Bu eğitimlerin kişisel gelişimime de bir artı kattığını düşünüyorum."

Ö19: "OTMG programı bilgi-beceri seviyemizi artırmayı yeni öğretim programına rehberlik etmeyi, kendi yeterliliğimizi geliştirmeyi sağlıyor."

OTMGP'nin katılımcıların kurum ve mesleki aidiyetlerine etkisi konusundaki görüşler

Gerçekleştirilen araştırmada öğretmenlere OTMGP'nin kuruma ve mesleki aidiyetlerine etkileri sorulmuştur. Bu bağlamda elde edilen veriler Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4.

OTMGP'nin kuruma ve mesleki aidiyete etkisi konusundaki görüşler

Temalar	Frekans	Yüzde
Mesleki Aidiyete Etkisi		
Mesleki değerlerin gelişimi	10	41,67
Eğitim-öğretim kalitesinin artması için çaba gösterme	8	33,33
Görev ve sorumluluk bilincinin artması	4	16,67
Mesleki motivasyonun artışı	2	8,33
Mesleki yönden yeniliğe açıklık	1	4,17
Kurum Aidiyetine Etkisi		
Kurumun gelişimine katkı sağlama	9	37,50
Okul ikliminin gelişimi	4	16,67
Kurumda oluşabilecek sorunlara yönelik tedbir alma	4	16,67

Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1929-1947.*

DOI. 10.51460/baebd.1525067

Okul başarı artışı için çalışma	4	16,67
Kurumun misyon ve vizyonunu benimseme	2	8,33
Gurur duygusu (kuruma yönelik)	1	4,17

***Not:** Bazı katılımcılar birden fazla tema ile ilgili yanıt vermiştir.

Sayfa | 1940

Tablo 4'te yer alan verilere bakıldığında okul temelli mesleki gelişim programlarının kuruma ve mesleki aidiyete olumlu bir etkisi ve katkısı olduğu görülmektedir. Mesleki değerlerin benimsendiği, eğitim öğretim kalitesinin gelişimine yönelik çabalarının arttığı, görev ve sorumluluk bilincinde ve mesleki motivasyonlarında artış olduğu da öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kuruma aidiyet bağlamında ise sıklıkla kurumun gelişimine katkı sağlama konusundaki yaklaşımlarının geliştiğine dair görüş belirtilmiştir. Konu ile ilgili bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö1: "Görev ve sorumluluk bilincinin artmasını sağlar...okul ikliminin oluşması ve paydaşlar arasında fikir birliğinin kurulmasına destek olur..."

Ö24: "Eğitimin kendi okulumuzda yapılması okuluma bakış açımı değiştirdi. Orayı artık sadece öğrettiğim değil aynı zamanda öğrenebildiğim bir yer olarak görüyorum. Tabii ki bu durum kuruma aidiyetimi artırdı."

OTMGP'nin meslektaşlar ile etkileşime etkisi konusundaki görüşler

Araştırma kapsamında öğretmenlere uygulanmakta olan OTMGP'nin meslektaşlarıyla etkileşimine etkilerinin ne olduğu sorusu yöneltilmiştir. Bu doğrultudaki görüşler ve dağılımları Tablo 5'te görülmektedir:

Tablo 5.

OTMGP'nin meslektaşlarla gelişime etkisi konusundaki görüşler

Temalar	Frekans	Yüzde
Görüş/bilgi alışverişinin artışı	12	50,00
İletişimin gelişmesi	8	33,33
Meslektaşların birbirlerinin mesleki gelişimine katkısı	6	25,00
Meslektaşlar arası iletişimin önemine yönelik farkındalığın artmasına katkı	2	8,33
İş birliğinin sağlanması	2	8,33
Meslektaşlar ile birlikte yapılan etkinliklerin çeşitlenmesi	1	4,17
Meslektaşların birbirini teşvik etmesi	1	4,17
Meslektaşlar arası problemlerin azalması	1	4,17
Ortak proje geliştirme çalışmalarının artması	1	4,17

***Not:** Bazı katılımcılar birden fazla tema ile ilgili yanıt vermiştir.

Tablo 5'te yer alan veriler incelendiğinde OTMGP'nin meslektaşlar arasında görüş ve bilgi alışverişinin artmasını sağlayarak olumlu yönde bir etki yarattığı görülmektedir. Bu bağlamda meslektaşlar arasında iletişimin geliştiği, bilgi paylaşımları neticesinde birbirlerini geliştirdikleri yönünde görüşler ortaya konmuştur. Ayrıca meslektaşlar arasında iş birliği sağlandığı ve birlikte yapılan etkinliklerin çeşitlendiği de ifade edilmiştir. Konu ile ilgili bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö14: "Bu eğitimler meslektaşlarımla olan iletişimimi olumlu yönde etkiliyor. Bilmediğimiz yönlerimizi ortaya çıkmasını sağlar ve deneyimlerimizi paylaşmamızı sağlar."

Ö1: "Görüş ve bilgilerin paylaşımı, yeni yöntem ve tekniklerin paylaşımı, zümreler arası etkinliğin artması..."

OTMGP'nin okulun çevre ile etkileşimine etkisi konusundaki görüşler

Yapılan çalışma çerçevesinde uygulanmakta olan OTMGP'nin okulun çevre ile etkileşimine etkilerinin ne olduğu sorulmuştur. Bu bağlamda elde edilen veriler Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6.
OTMGP'nin çevre ile etkileşime etkisi konusundaki görüşler

Temalar	Frekans	Yüzde
Etkileşimin artması	8	33,33
Çevre ile bütünleşme	3	12,50
Veli ve çevre ile iş birliğinin sağlanması	3	12,50
Veli katkısının artması	3	12,50
Paydaşların tanınması	3	12,50
Çevre desteğinin artması	3	12,50
Çevre ile uyumun sağlanması	2	8,33
Okula karşı güven duygusunun oluşması	1	4,17
Okula olumlu bakış açısının gelişmesi	1	4,17
Çevreye/topluma faydalı olma	1	4,17

*Not: Bazı katılımcılar birden fazla tema ile ilgili yanıt vermiştir.

Tablo 6'da yer alan veriler incelendiğinde öğretmenler, OTMGP'nin çevre ile etkileşimde olumlu etkileri olduğunu, ilişkilerin geliştiğini, bilhassa veliler ile iş birliği yapıldığını, etkileşimin arttığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte çevre ile uyumun sağlandığı ve çevre desteği ile birlikte kurum başarısında artış söz konusu olduğu ifade edilmiştir. Konu ile ilgili bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö11: "Okul yönetimi, öğretmen, veli iş birliği oluşturarak, okulun tüm paydaşlarının eğitim-öğretim sürecine katılımını sağlayan program okulun çevre ile etkileşiminin artmasında faydalı olmaktadır."

Ö1: "Okulun çevre ile bütünleşmesine etki etmektedir. Sadece derse girip okuldan ayrıldığı bir süreçten kopup, eğitim çıkışında çevreyi tanıma imkânı buldum. Esnafla sohbet ettim"

OTMGP'nin geliştirilmesine yönelik öneriler

Araştırma kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin OTMGP'nin geliştirilmesine yönelik önerileri alınmıştır. Bu doğrultudaki görüşler ve dağılımları Tablo 7'de görülmektedir:

Sayfa | 1942

Tablo 7.

OTMGP'nin geliştirilmesine yönelik öneriler

Temalar	Frekans	Yüzde
Seminer sayısının artırılması	5	20,83
İhtiyaç analizi yapılması	4	16,67
Daha nitelikli uzman kişilerce eğitim verilmesi	4	16,67
Öğrenci katılımının sağlanması	3	12,50
Uygulamanın eğitim süreçlerine yansıtılması	3	12,50
Yüz yüze eğitim yapılması	3	12,50
Okul-çevre bütünleşmesinin sağlanması	3	12,50
Eğitim içeriklerinin zenginleştirilmesi	3	12,50
Eğitimlerin sürekli ve düzenli hale getirilmesi	1	4,17
Eğitim zorunluluğunun kaldırılması	1	4,17
Ekonomik destek sağlanması	1	4,17
Eğitmen ile iletişim imkânı sağlanması	1	4,17
Eğitimlerin uygulama boyutunun genişletilmesi	1	4,17

*Not: Bazı katılımcılar birden fazla tema ile ilgili yanıt vermiştir.

Tablo 7'de yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin okul temelli mesleki gelişim programlarının geliştirilmesine yönelik önerileri görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin en çok öneride bulunduğu konunun seminer sayılarının artırılması olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte ihtiyaç analizlerinin yapılarak, kendi ihtiyaçları doğrultusunda seminerlerin planlanması da öğretmenler tarafından önerilmektedir. Ayrıca eğitimlerin alanında uzman kişilerce yapılması ve eğitimlere öğrencilerin katılımının sağlanması da öneriler arasında yer almaktadır. Konu ile ilgili bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö12: "Eğitimler yeterlilik düzeyi yüksek eğitmenler tarafından yüz yüze verilmelidir. Öğretmenlerin ihtiyaçları belirlenmeli, ihtiyaçlar doğrultusunda eğitimlere karar verilmelidir."

Ö10: "İçerikler artırılarak, uygulamalar okullara yansıtılmalıdır. Öğrenciler işin içine katılarak eğitimler uygulamalı hale getirilebilir."

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin OTMGP'ye yönelik görüşleri çeşitli boyutlarıyla incelenmiştir. Araştırmanın birinci alt probleminde katılımcıların OTMGP kapsamında aldıkları eğitimlerin türleri sorulmuştur. Buna göre öğretmenlerin mesleki bilgilerinin gelişimine yönelik eğitimleri aldıkları görülmüştür. Bununla birlikte yeni öğretim yöntem ve tekniklerine dair eğitimler ile teknolojik yeterliliği arttırmaya yönelik eğitimlere katılmayı da sıklıkla tercih ettikleri görülmektedir. Çoban (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleme amacıyla katıldıkları kurslar, seminerler, konferanslar, çalıştaylar gibi etkinliklere ek olarak diploma ve sertifika programlarında yer aldıkları, aynı zamanda kitap okuma ve internet araştırmaları gibi faaliyetlerde buldukları belirtilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde katılımcıların OTMGP'nin öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesine etkilerine dair görüşleri alınmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin etkili öğrenme, aktif katılım ve çeşitli düşünme becerileri ile sosyal ve duyuşsal becerilerin geliştiğine dair olumlu katkılara sıkça değinildiği görülmüştür. Araştırmanın bu sonuçları Çetintürk ve Yücel Toy'un (2021) yönetici ve öğretmenlerin OTMG'ye dair bakış açılarını incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmanın sonuçlarıyla öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlaması ve desteklemesi açısından paralellik göstermektedir. Bununla birlikte Yüksel ve Adıgüzel (2012) öğretmenlerin, OTMGM'ye ilişkin görüşlerini inceledikleri araştırmada, öğretmenlerin OTMG modelinin öğrencilerin öğrenme ve öğretme sürecine olumlu etkisinin olduğunu düşündükleri belirtilmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde katılımcıların OTMGP'nin mesleki gelişimine etkisi konusundaki görüşleri sorulmuştur. Bu bağlamda mesleki yeterliliğin artışı, teknoloji kullanımı yetkinliğinin artması ve yeni yöntem ve teknikleri kullanma yeterliliğinin gelişmesinin genel olarak ifade edildiği görülmüştür. Çetintürk ve Yücel Toy'un (2021) yaptığı çalışmada OTMG çalışmalarının en önemli katkılarından birinin, öğretmenlerin ihtiyaçlarına özel olarak düzenlenen eğitimler olduğu belirlenmiştir. Araştırma, OTMG'nin öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik etkili bir model olduğunu ve bu modelin özellikle iş birliği ve özel ihtiyaçlara uygun eğitimler konusunda önemli avantajlar sağladığı tespit edilmiştir. Deniz vd. (2017) OTMGP ile ilgili yaptıkları çalışmada söz konusu programın öğretmenlerin mesleki gelişim algılarını ve deneyimlerini şekillendirmede önemli bir rol oynadığını ifade etmişlerdir. Kaya ve Kartallıgolu (2010) OTMG'ye yönelik görüşleri inceledikleri araştırmada OTMG Modeli'nin bireysel ve mesleki gelişime olumlu katkılar sağladığını belirtmişlerdir. Şahin vd. (2022a) sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişime yönelik görüşlerini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda öğretmenler, "farklı değerlendirmeler yapma imkânı sağlaması", "alan bilgisi kazandırması" ve "farklı yöntemler öğretmesi" açısından beklentilerinin karşılandığını belirtmişlerdir. Şahin vd. (2022b)'nin tarih öğretmenlerinin mesleki gelişim eğitim programına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada öğretmenler, "yeni bakış açısı kazandırması" açısından eğitimin beklentilerini karşıladığını ifade etmişlerdir. Bu araştırmaların sonuçları yapılan çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde katılımcıların OTMGP'nin kuruma ve mesleki aidiyetine etkisine dair görüşleri sorgulanmıştır. Bu bağlamda genel olarak paydaş ilişkilerinin gelişimini Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1929-1947.*
DOI. 10.51460/baebd.1525067

sağladığı, mesleki değerlerin benimsendiği, görev ve sorumluluk bilincinde artış olduğu, kurumun gelişimine sağlanan katkının arttığı şeklinde görüşler bildirilmiştir. Literatürde OTMGP ile ilgili yapılan çalışmalarda mesleki aidiyet ve kuruma yönelik aidiyet ile ilgili kavramların çalışılmadığı görülmüştür. Ancak Altun (2020) sürdürülebilir öğretmen gelişimi alanında mesleki öğrenme toplulukları ile ilgili yaptığı çalışmada örgütsel aidiyet kavramına yönelik öğretmen görüşlerini almıştır. Buna göre mesleki öğretmen toplulukları bağlamında yapılan mesleki gelişim faaliyetlerinin örgütsel aidiyet duygunun gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmanın sonucunun yapılan çalışmasının sonuçlarıyla bu anlamda paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın beşinci alt probleminde katılımcıların OTMGP'nin meslektaşlar ile etkileşime etkilerine dair görüşleri alınmıştır. Bu bağlamda meslektaşlar arasında iletişimin arttığı, görüş ve bilgi paylaşımları neticesinde kendilerini geliştirdikleri yönünde görüşler ortaya konmuştur. Kösterelioğlu ve Kösterelioğlu (2008) OTMG çalışmalarının okullarda öğrenen örgüt kültürü oluşturmaya katkısını incelemişlerdir. Yapılan çalışmada öğretmenlerin arzuladığı sonuçlara ulaşmak için bir araya gelerek iş birliği, birlikte keşfetme, bilgi paylaşımı, fikir üretme, sorun çözme, dinleme ve etkili iletişim gibi faaliyetlerde buldukları belirtilmiştir. Bu etkinliklerin, okul içinde kolektif bir öğrenme ortamı oluşturduğu ifade edilmiştir. Bu sonucun mevcut çalışmanın sonuçlarıyla paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın altıncı alt probleminde katılımcıların OTMGP'nin okulun çevre ile etkileşimine etkilerine dair görüşleri alınmıştır. Bu bağlamda öğretmenler çevre ile etkileşimde olumlu etkileri olduğunu, ilişkilerin geliştiğini, bilhassa veliler ile iş birliği yapıldığını, etkileşimin arttığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu sonuçları Deniz vd. (2017)'nin öğretmenlerin okul temelli mesleki gelişiminde okul ortamlarını değerlendirmelerini incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmanın sonuçlarıyla veli katkısının artması ve veli ile ilişkilerin gelişmesi açısından paralellik göstermektedir.

Araştırmanın yedinci alt probleminde katılımcıların OTMGP'nin geliştirilmesine yönelik görüşleri sorgulanmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin en çok öneride bulunduğu konunun seminer sayılarının artırılması olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ihtiyaç analizlerinin yapılarak, öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda seminerlerin planlanması da öğretmenler tarafından önerilmektedir. OTMGP'nin temel yaklaşımı öğretmenin ihtiyaç duyduğu eğitimi alarak kendi ihtiyacını duyduğu bir eğitime katılmasını esas almaktadır. Ancak öğretmenlerin bu konudaki önerileri OTMGP'nin halihazırdaki esnekliği konusunda tam olarak bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir. Zira öğretmenlerin ihtiyaç duydukları eğitimler konusunda sundukları önerilerin de daha önce katıldıkları ve bildikleri başlıklarda olduğu görülmüştür. Bu durum da eğitimler konusundaki alternatifler hakkındaki farkındalıklarının düşük olduğunu göstermektedir. Çetintürk ve Yücel Toy'un (2021) yaptığı çalışmada öğretmenlerin önerileri eğitim öncesi, eğitim süreci ve eğitim sonrası şeklinde üç başlık altında alınmıştır. Buna göre öğretmenlerin OTMGP'nin geliştirilmesine yönelik eğitim öncesinde ihtiyaçların doğru tespiti, ihtiyaca dönük eğitim, katılıma teşvik etme ve eğitimin önemine inandırma şeklinde önerileri bulunmaktadır. Araştırmacılar eğitim sonrasında ise etkinliğin değerlendirilmesi, etkinliğin sürekliliğinin sağlanması ve memnuniyet anketi uygulanmasını önermişlerdir. Kaya ve Kartallıoğlu (2010) ise OTMGM'ne yönelik koordinatör görüşlerini incelemişlerdir. Çalışma kapsamında koordinatörlerin sürecin işleyişine yönelik önerileri genel olarak ödüllendirme sistemi oluşturulması,

yasal düzenlemelerin tamamlanması, eğitimlerin daha sade bir şekilde uygulanması ile içselleştirme ve benimsemeye önem verilmesi şeklindedir.

Araştırma sonucunda aşağıda yer alan önerilerde bulunmaktadır:

- Öğretmen Katılımını Artırmak İçin Farkındalık Oluşturulması: Araştırma sonuçları doğrultusunda öğretmenlerin OTMGP'ye katılımını artırmak amacıyla okul düzeyinde farkındalık oluşturulması önerilebilir. Öğretmenlerin programın potansiyel faydaları, amaçları, nasıl işlediği ve özellikle programın esnekliği konusunda daha iyi bilgilendirilmesi sağlanabilir.
- Eğitici Kapasitesinin Geliştirilmesi: Öğretmenlerin programdan en iyi şekilde faydalanabilmesi için eğitici kadronun yetkinliği ve kalitesi artırılabilir. Eğitimcilerin pedagojik yaklaşımları, etkili iletişim becerileri ve öğretmenlere rehberlik yetenekleri üzerine odaklanan çalışmalar düzenlenebilir.
- Programın Esnekliğinin Artırılması: Öğretmenlerin programın uygulanabilirliği ve esnekliği hakkındaki görüşleri araştırılabilir. Bu kapsamda, programın içeriği, süreçleri ve zamanlaması öğretmenlerin ihtiyaçlarına ve çalışma koşullarına daha iyi uyarlanabilir.
- İş Birliği ve Deneyim Paylaşımının Desteklenmesi: OTMGP kapsamında, öğretmenler arasındaki iş birliğini ve deneyim paylaşımını teşvik etmek için atölye çalışmaları, seminerler ve mesleki paylaşım platformları oluşturulabilir.
- Kişiselleştirilmiş Gelişim Planlarının Oluşturulması: Öğretmenlerin kendi mesleki hedeflerine uygun kişiselleştirilmiş gelişim planları oluşturmaları teşvik edilebilir. Böylece öğretmenlerin kendi ihtiyaçlarına ve ilgi alanlarına yönelik eğitim ve gelişim fırsatlarına odaklanmaları sağlanabilir.
- Sürdürülebilirlik ve Yaygınlaştırma Çalışmaları: Programın sürdürülebilirliğini sağlamak ve daha geniş bir kitleye ulaşmasını desteklemek için yaygınlaştırma çabalarına odaklanılabilir. Bu, programın diğer illere veya bölgelere yayılmasını kolaylaştırabilir.
- Üniversitelerin İş Birliği ve Araştırma Fırsatları: Eğitim fakülteleri ile iş birliği yaparak, programın etkisini ve uzun dönemli sonuçlarını alan bazında daha kapsamlı bir şekilde araştırmak ve değerlendirmek için ortak projeler geliştirilebilir. Elde edilen sonuçlar ile fakülte iş birliğinde alan bazlı olarak geliştirilecek eğitimlerin sistematik biçimde sürdürülmesine yönelik girişimler yapılabilir.
- Öğretmen Motivasyonunu Artırmak İçin Teşvikler: Programa katılan öğretmenleri motive etmek ve desteklemek amacıyla teşvikler veya ödüllendirme sistemleri geliştirilebilir.
- Öğrenci Başarısı ve Eğitim Kalitesinin İzlenmesi: Programın öğrenci başarısına ve genel eğitim kalitesine etkilerini değerlendirmek için öğrenci başarısı verileri ve eğitim kalite göstergeleri kullanılabilir. Bu doğrultuda program uygulamaları ile ilgili düzenlemelere gidilebilir.
- OTMGP'nin geliştirilmesi konusunda alan bazlı çıkarımlara ulaşılabilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle araştırmacıların alana özgü veri elde etmeye yönelik araştırmalara yönelmesinin konu hakkındaki literatüre özgün katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1929-1947.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1929-1947.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Altun, B. (2020). Sürdürülebilir öğretmen gelişimi: Mesleki öğrenme toplulukları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Coşkun, İ. (2022). MEB tarafından uzaktan eğitim yoluyla verilen hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi ve geliştirilmesine dönük öneriler. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Creswell, J. W. (2014). Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çetintürk, N., & Yücel Toy, B. (2021). İlk ve ortaokul öğretmenleri ve yöneticilerinin okul temelli mesleki gelişime yönelik görüşleri. Kesit Akademi Dergisi, 7(26), 161-181.
- Çoban, Ö. (2019). Öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin mesleki gelişime yönelik görüşleri bakımından değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- DeakinCrick, R. (2008). Key competencies for education in a european context: Narratives of accountability or care. European Educational Research Journal, 7(3), 311-318.
- Demirkol, M. (2010). İlköğretim okullarında öğretmenlere yönelik okul-temelli hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, 40(188), 158-173.
- Deniz, L., Sarıdaş, G., Araç, İ., Çelikel, Ö. F., & Tayfur, M. F. (2017). Yerleşme kapsamında öğretmenlerin okul temelli mesleki gelişiminde okul ortamlarını değerlendirmeleri. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (59), 400-423.
- European Commission (2013). Supporting teacher competence development for better learning outcomes. http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf
- Hoşgörür, V., Kılıç, Ç., & Dündar, H. (2002). Kırıkkale üniversitesi sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (16)16, 91-100.
- Kaya, S. & Kartallıoğlu, S. (2010). Okul temelli mesleki gelişim modeline yönelik koordinatör görüşleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 115-130.
- Kösterelioğlu, İ., & Akın Kösterelioğlu, M. (2008). Okul temelli mesleki gelişim çalışmalarının okullarda öğrenen örgüt kültürü oluşturmaya katkısı. SAÜ Fen Edebiyat Dergisi, 3, 243-255.
- MEB (2006). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- MEB (2007). Okul temelli mesleki gelişim okul yöneticisi ve öğretmenler için mesleki gelişim kılavuzu. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- MEB (2008). Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Miles M.B. & Huberman A.M. (1994). An expanded source book oualitative data analysis. California: Sage Publications.
- OECD (2009). Creating effective teaching and learning environments: First results from TALIS. Paris: OECD Publications. <http://www.oecd.org/dataoecd/17/51/43023606.pdf>
- MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2010). Okul yöneticileri ve öğretmenler için okul temelli mesleki gelişim kılavuzu. Ankara. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06153206_otmg_kYlavuz.pdf
- Rychen, D.S. & Salganik, L.H. (2003). Key competencies for a successful life and a well-functioning society. Göttingen: Hogrefe & Huber.
- Şahin, M., Şahin, S., Akyol, C. & Sucuoğlu, H. (2022a). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişimine ilişkin görüşler. Journal of Human Sciences, 19(4), 680-692.
- Şahin, M., Şahin, S., Akyol, C. & Sucuoğlu, H. (2022b). Tarih öğretmenlerinin mesleki gelişim eğitim programına ilişkin görüşleri. Journal of Human Sciences, 19(4), 683-702.

Avcı Akçalı, A. ve Özlü, A. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul temelli mesleki gelişim programına yönelik görüşleri: İzmir ili örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1929-1947.*

DOI. 10.51460/baebd.1525067

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1929-1947.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1929-1947.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Uğurlu, C. & Polat, S. (2011). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 35 (1), 68-74.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.
- YÖK (Yükseköğretim Kurulu) (2018). Öğretmen yetiştirme lisans programları. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf
- Yüksel, İ., & Adıgüzel, A. (2012). Öğretmenlerin okul temelli mesleki gelişim modeline ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. Mukaddime, (6), 117-134.